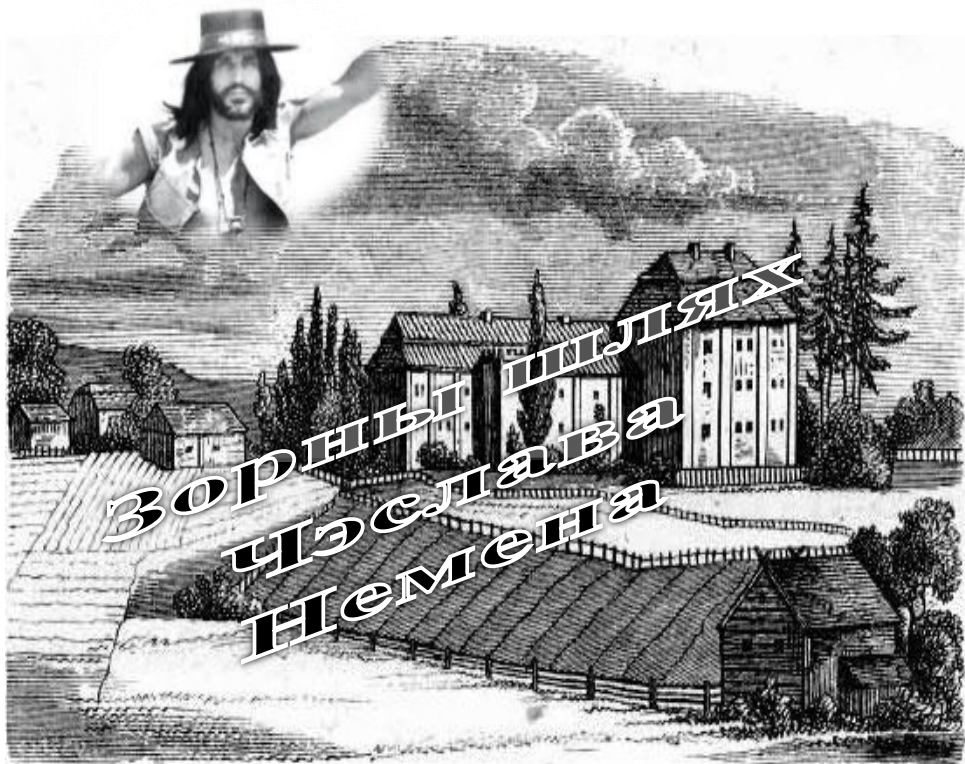

Дзяржаўная ўстанова культуры
«Цэнтралізаваная бібліятэчная сістэма г. Гродна»
Гродзенская гарадская цэнтральная
бібліятэка імя А.Я. Макаўка

Бібліяграфічны спіс літаратуры
да 75-годдзя з дня нараджэння

ГРОДНА – 2014

Зорны шлях Чэслава Немена [Тэкст]: бібліяграфічны спіс літаратуры да 75-годдзя з дня нараджэння нараджэння / Дзяржаўная ўстанова культуры «Цэнтралізаваная бібліятэчная сістэма г. Гродна», Гродзенская гарадская цэнтральная бібліятэка імя А. Я. Макаёнка» ; склад. Д. У. Крачко. – Гродна, 2014. – 10 с.

ПРАДМОВА

Чэслаў Немен (**Чэслаў Юліюш Выдрыцкі**) нарадзіўся 16 лютага 1939 у вёсцы Старыя Васілішкі (цяпер Шчучынскага раёна). Навучаўся ў музыкальнай педагагічнай вучэльні ў Гродна, па класу домры. У 1958 сям'я Выдрыцкіх пераехала ў Гданьск, дзе Чэслаў паступіў у вышэйшую музычную школу. У пачатку 1960-х ён ужо пачаў выступаць на польскай эстрадзе, а ў 1962 стаў удзельнікам ансамбля «Niebiesko-Czarni», дзе быў не толькі вакалістам, але і складаў песні. Група карысталася поспехам як у Польшчы, так і за яе межамі, і нават выступала ў парыжскай «Алімпіі». Менавіта ў гэты перыяд Выдрыцкі ўзяў сабе псеўданім Немен (у гонар ракі Нёман, на якой ён вырас).

Першае прызнанне прыйшло да артыста ў 1964, калі Марлен Дзітрых запісала нямецкую версію яго песні «*Czy mnie jeszcze pamiętasz?*». У 1966 Чэслаў пачаў складаць кампазіцыі ў духу соўл, а для радыёпраграм запісаў некалькі рускіх народных песень.

Калі Немен другі раз патрапіў у Парыж, яму давялося выступаць разам з такімі знакамітасцямі як «Spencer Davis Group», «Kinks» і «Pretty Things». З-за мяжы Чэслаў вярнуўся з ідэямі хіпі. Ён адгадаваў доўгія валасы, цалкам змяніў імідж, а яго новыя музычныя прыхільнасці знаходзіліся пад моцным уплывам *чорнага соўла*.

У пачатку 1967 Немен сышоў з «Niebiesko-Czarni» і распачаў уласную кар'еру, сабраўшы гурт «Akwarele». Улетку таго ж года Чэслаў выступіў на фестывалі ў Сопаце, дзе зрабіў сенсацыю песняй «*Dziwny jest ten świat*» (Дзіўны гэты свет). Песня прынесла спеваку першую прэмію. З «Акварэлямі» Немен запісаў тры

альбомы (з іх найбольш удалыя першыя два), правёў некалькі тураў і прыняў удзел у шэрагу фестываляў.

У 1969 Чэслаў у цалкам новым асяроддзі стварыў альбом «Niemen Enigmatic», дзе выкарыстаў вершы вядомага польскага паэта Цыпрыяна Норвіда.

У пачатку 1970-х у творчасці музыкі ў адрозненне ад ранніх соўл-арыентаваных прац пачалі пераважаць прагрэсіўныя павевы. Змена стылю запатрабавала і змены суправаджальнага складу, і цяпер каманда артыста, якая складалася з будучых членаў «SBB», звалася проста «Niemen». Новы калектыў шмат гастралюваў у сябе на радзіме, выязджаў у Германію, Чэхаславакію, Фінляндыю і Венгрыю, а таксама стаў удзельнікам цырымоніі адкрыцця Алімпійскіх гульняў у Мюнхене.

У гэты перыяд Чэслаў запісаў для фірмы «CBS» некалькі англамоўных пласцінак. У 1974 Немен сабраў чарговы праект, «Aerolit», з якім выпусціў джаз-рокавы альбом. Новая каманда распалася вельмі хутка, і наступную пласцінку музыка запісаў практычна ў адзіночку. Калі гучанне «Katharsis» было чыста электронным, то праца 1978 «Idee Fixe» з'яўлялася рознапланавай. Тут можна было пачуць і фальклорныя стылізацыі, і электронны авангард, і фанк, і шматузроўневыя імправізацыі. Да канца 1970-х гастрольная дзейнасць артыста моцна скарацілася. Кругэлка «Postscriptum», выпушчаная супраць волі музыкі, як бы падводзіла рысу вялікага этапу яго творчага шляху.

У 1980-х Немен эксперыментаваў з электроннымі гукамі, а потым захапіўся камп'ютарнай графікай. У 1989 ён выпусціў альбом «Terra Deflorata».

17 студзеня 2004 Чэслаў Немен памёр ад рака. Пахаваны на Паванзкоўскіх могілках у Варшаве. У апошнюю дарогу артыста праводзілі найбліжэйшыя родныя, сябры, прадстаўнікі ўладаў і фаны. Урну з рэшткамі Немена пахавалі ў катакомбах.

Калі пачыналася пахаванне, з ініцыятывы Радыётройкі на ўсіх радыёстанцыях Польшчы загучала найбольш вядомая песня з рэпертуару Чэслава Немена «Дзіўны гэты свет».

Жыццёвы і творчы шлях

1. Белохвостик, Н. Песни Чеслава Немена пела Марлен Дитрих и жители белорусской деревни / Н. Белохвостик // Комсомольская правда в Белоруссии. – 2009. – 3–9 дек. – С. 13.
2. Белохвостик, Н. Чеслав Немен мог пригласить всю деревню на концерт: [о рок-музыканте Чеславе Немене] / Н. Белохвостик // Комсомольская правда в Белоруссии. – 2009. – 28 нояб. – С. 13.
3. Белохвостик, Н. Чтобы побыть в родной деревне под Гродно два часа, Чеслав Немен ехал из Москвы на такси: [к 75-летию Чеслава Немена] / Н. Белохвостик // Комсомольская правда в Белоруссии. – 2014. – 20 февр.(№ 33). – С. 14.
4. Бібікава, А. Свет далёкай і блізкай зоркі / А. Бібікава // Народная газета. – 2009. – 18 лют. (№ 30). – С. 15.
5. Бібікава, А. Тут натхнення вытокі / А. Бібікава // Гродзенская праўда. – 2010. – 1 снеж. – С. 33.
6. Бибикова, А. Звезда. Близкая и далекая / А. Бибикова // Гродзенская праўда. – 2009. – 21 лют. – С. 4–5.
7. Бибикова, А. Лучший польский музыкант 20 столетия родился и вырос в старых Васишишках / А. Бибикова // Милицейский вестник. – 2006. – 20 апр. (№ 16). – С. 18–19.
8. Бибикова, А. «Странный мир» Чеслава Немена / А. Бибикова // Гродзенская праўда. – 2009. – 28 кастр. – С. 29. – (прил. «Молодёжный курьер»).
9. Вожык, З. Немен з-над Нёмана / З. Вожык // Краязнаўчая газета. – 2011. – № 8. – С. 6.
10. Жалкоўскі, А. Зорны шлях Чэслава Немена / А. Жалкоўскі // Літаратура і мастацтва. – 2005. – 18 сак. – С. 14.
11. Z nadzieja na inwestycje: [pra problemy wakol siedzibe artysta Czeslawa Nemena] // GLOS ZNAD NIEMNA (Гродно). – 2009. – 13 listop. – S. 22.

12. Іваноўскі, П. Чэслаў Немен – зорка замежнай эстрады: [пра польскага спевака ураджэнца в. Старыя Васілішкі Шчуч. р-на Ч. Выдрыцкага (Немена)] / П. Іваноўскі // Дзянніца. – 1998. – 26 жн. – С. 4.
13. Івін, Е. Чеслав Немен – польская легенда / Е. Івін // Вечерний Гродно. – 2009. – 18 лют. – С. 32.
14. Капліч, А. Немен эксперыментальны: [да 70-годдзя спевака і кампазітара] / А. Капліч // Культура. – 2009. – 14 сак. (№ 11). – С. 9.
15. Маевский, С. Трубадур из Старых Василишек: [о Чеславе Немене (1939–2004), польском певце и музыканте] // Вечерний Гродно. – 2004. – 14 июля. – С. 4.
16. Мельников, Е. Этот удивительный Немен: [про польского певца Чеслава Немена (род. в 1939 г., д. Старые Василишки Шчуч. р-н)] / Е. Мельников // Аркуш. – 1999. – 1–7 апр. – С. 3.
17. Пласцінка для Немена // Культура. – 2013. – 1 чэрв. (№ 22). – С. 14.
18. Подберезский, Д. Чеслав Немен / Дм. Подберезский // Jazz-квадрат. – 2004. – № 1. – С. 6–9.
19. Попко, И. Он был нарасхват: [о Чеславе Немене] / И. Попко // Беларусь сегодня. – 2013. – 14 дек. (№ 236). – С. 12.
20. Попко, И. Ты меня ещё помнишь...: [о Чеславе Немене] / И. Попко // Беларусь сегодня. – 2008. – 18 апр. (№ 74). – С. 9.
21. Трафілаў, С. «Песняры» і Чэслаў Немен: [пра Чэслава Немена] / Сяргей Трафілаў // Культура. – 2014. – 15 лют. (№ 7). – С. 15.
22. Трафілаў, С. «Песняры» і Чэслаў Немен: [пра Чэслава Немена] / Сяргей Трафілаў // Культура. – 2014. – 1 сак. (№ 8). – С. 15.
23. Трафілаў, С. Тварам да сонца: [пра Чэслава Немена] / Сяргей Трафілаў // Культура. – 2009. – 12 верас. (№ 37). – С. 15.
24. Трафілаў, С. Човен Чэслава: [Немен спяваў і на беларускай мове] / Сяргей Трафілаў // Культура. – 2010. – 13–19 ліст. (№ 46). – С. 14.

25. Чарнушэвіч, Ал. Цудоўны свет Чэслава Немена: [пра польскага спевака, які нарадзіўся на Гродзеншчыне] / Ал. Чарнушэвіч // Беларускі час. – 2012. – 22 июня (№ 25). – С. 21.

26. Чэслаў Немен. Чеслав Немен. Czeslaw Niemen : Яго жыццё – музыка. Его жизнь – музыка. On do końca był oddany muzyce / аўт. тэкста Г.С. Мацюк. – Гродна, 2010.

27. Шаповалов, Ан. Сын Немена и Вислы: [о Чеславе Немене] / Ан. Шаповалов // Союз (Прилож. к газ. Беларусь сегодня). – 2008. – 24 янв. (№ 14). – С. 8.

28. Шаранговіч, Н. Ад роднай хаты Чэслава Немена: [знакаміты польскі спявак, ураджэнец Беларусі] / Н. Шаранговіч // Культура. – 2005. – 12–18 лют. – С. 5.

29. Шишагин, Н. Чэслаў Немен у маім жыцці: [спявак і кампазітар, ураджэнец Гродзеншчыны] // Культура. – 2004. – № 20. – С. 15.

Ушанаванне памяці Чэслава Немена

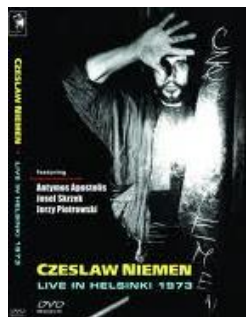
30. Балвановіч, М. Старыя Васілішкі. Новыя творы. Чэславу Немену прысвячаецца / М. Балвановіч // Гродзенская праўда. – 2006. – 13 июля. – С. 8.

31. Бібікава, А. Слава Чэслава – А. Бібікава // Гродзенская праўда. – 2011. – 16 лют. – С. 7.

32. Бібікава, А. Слава Чэслава / А. Бібікава // Гродзенская праўда. – 2011. – 23 лют. – С. 3.

33. Бибикова, А. Дивный мир Чеслава Немена: [о творческом вечере памяти музыканта, певца Чеслава Немена (Выджицкого) в Гродненском областном драмтеатре] / А. Бибикова // Гродзенская праўда. – 2010. – 24 лют. (№ 21). – С. 9.

34. Бибикова, А. Дивный мир Чеслава Немена: [о творческом вечере памяти музыканта, певца Чеслава Немена (Выджицкого) в Гродненском областном драмтеатре] / А. Бибикова // Гродзенская праўда. – 2010. – 8 снеж. (№ 189–190).

35. Бибикова, А. Знак признания: [о праздновании 75-летия со дня рождения польского певца и композитора Чеслава Немена (1939, д. Ст. Васишишки Шчуч. р-на – 2004) на его родине] / Алла Бибикова; фото // Гродзенская праўда. – 2014. – 20 лют. – С. 8.

36. Бибикова, А. «Неменские» встречи / А. Бибикова // Гродзенская праўда. – 2011. – 19 сак. – С. 1, 3.

37. Бибикова, А. Чеслав Немен объединил поколения: [о вечере, посвященном памяти Ч. Немена, в Гродненском областном драматическом театре] / А. Бибикова // Дзянніца. – 2010. – 2 сак. – С. 5.

38. Bobko, L. Cos, so kocham najwiecej: [pra koncert pamieci Czeslawa iemena w Grodzienskim Obwodowym Teatrze Dramatycznym] / L. Bobko // Glos znad Niemna (Гродно). – 2010. – 26 lut. – S. 1, 2.

39. Жалкоўскі, А. Чэслаў Немен: у песнях і ўспамінах / А. Жалкоўскі // Гродзенская праўда. – 2005. – 27 студз. – С. 2.

40. 75 гадоў з дня нараджэння Чэслава Немена: пра вечарыну да юбілею знакамітага польскага спевака, музыканта, кампазітара ў Мінску] // Наша слова. – 2014. – 19 лют. – С. 1.

41. Стопка, И. Скамейка Немена. Скамейка для души: [о польском певце Чеславе Немене] / И. Стопка // Дзянніца. – 2011. – 31 мая. – С. 3.

42. Трафілаў, С. Блюз на аргане Немена: [пра Чэслава Немена] / Сяргей Трафілаў // Культура. – 2013. – 1 лют.(№ 5). – С. 14.

Нашчадкі Чэслава Немена

43. Бибикова, А. Над Неманом звучал Немен: [о концерте Натальи Немен, дочери польского певца Чеслава Немена, в Гродно] / Алла Бибикова; фото // Гродзенская праўда. – 2013. – 11 снеж. – С. 31.

44. Свірын, І. Права на земляка, або Чаму пані М. сказала «Не!»: [пра візіт у Старыя Васілішкі ўдавы і дачкі Чэслава

Немена Малгажаты і Наталлі] / І. Свірын // Культура. – 2013. – 21 снеж. (№ 51). – С. 4–5.

45. Свірын, І. Таксама Немен: [пра канцэрт у Гродне дачкі польскага спевака Чэслава Немена Наталлі] / І. Свірын // Культура. – 2013. – 14 снеж. (№ 50). – С. 9.

46. Харэвіч, М. Немены над Нёманам: [пра наведванне Наталлі і Малгажаты Немен, дачкі і ўдавы польскага спявака Чэслава Немена, Гродна і в. Ст. Васілішкі] / Марына Харэвіч; фота // Вечерний Гродно. – 2013. – 11 дек. – С. 3.

Немен ў музейным інтэр’еры

47. Бібікава, А. «Ёсць такі дом далёка-далёка»: [да 70-годдзя з дня нараджэння польскага спевака і кампазітара Чэслава Немена] / А. Бібікава // Дзянніца. – 2009. – 17 лют. – С. 4–5.

48. Бибикова, А. «Есть такой дом далеко-далеко...»: [о польском певце и композиторе Чеславе Немене] / А. Бибикова // Воронаўская газета. – 2009. – 28 лют. – С. 5.

49. Бибикова, А. «Есть такой дом далеко-далеко...»: [о польском певце и композиторе Чеславе Немене] / А. Бибикова // Народная газета. – 2006. – 4 ліп. – С. 7.

50. Бибикова, А. «Есть такой дом далеко-далеко...»: [о польском певце Чеславе Немене] / А. Бибикова // Перспектива. – 2007. – 15 лют. (№ 13). – С. 19.

51. Бибикова, А. Неменское местечко [о доме-музее польского музыканта Чеслава Немена в д. Ст. Василишки Щуч. р-на] / А. Бибикова // Гродзенская праўда. – 2011. – 11 мая. – С. 9.

52. Каб зноў пайшоў гадзіннік часу: [у Старых Васілішках ствараецца музей Чэслава Немена] // Народная газета. – 2010. – 28 верас. (№ 184). – С. 6.

53. Лебедь, Е. Найти музей Чеслава Немена можно разве что из космоса: [о доме-музее польского рок-музыканта и композитора в д. Ст. Василишки Щуч. р-на] / Евгений Лебедь; фото // Вечерний Гродно. – 2013. – 2 окт. – С. 8.

54. Островцова, И. Домик без адреса: [про дом-музей Чеслава Немена] / И. Островцова // Вечерний Гродно. – 2009. – 4 марта. – С. 2, 9.

55. Сцяпанчанка, Г. А музыка гучыць...: [пра клуб-музей польскага музыканта Чэслава Немена ў Старых Васілішках Шчуч. р-на] / Ганна Сцяпанчанка // Краязнаўчая газета. – 2012. – № 24. – С. 5.

56. Трафілаў, С. Гісторыя аднаго... (не)партнёрства: [бізнесмен С. Філіпаў аб стварэнні Музея Чэслава Немена ў Старых Васілішках Шчучынскага раёна] // Культура. – 2012. – № 11. – С. 4–5.

57. Трафілаў, С. «Імпровізацыі» ў яблынях: [пра Дом-музей Чэслава Немена ў Старых Васілішках] / Сяргей Трафілаў // Культура. – 2011. – 27 жн. – С. 14.

58. Чарнякевіч, Ю. Як «разгарнуцца» на 300 тысяч?: [культура Шчучыншчыны. Клуб-музей Чэслава Немена] / Ю. Чарнякевіч // Культура. – 2012. – 8 снеж. (№ 49). – С. 4.

59. Чэславу Немену посвящена выставка в Гродно [в Доме-музее Максима Богдановича] // Бераставіцкая газета. – 2007. – 21 сак. – С. 7.

Вобраз Чэслава Немена ў мастацтве

60. Бібікава, А. Чэслаў Немен глядзіць з партрэта: [пра выставу «Твары роднай гісторыі» мастака А. Рэшэтнікава на радзіме Чэслава Немена] / А. Бібікава // Гродзенская праўда. – 2012. – 17 кастр. – С. 8.

61. Бибикова, А. Памяти великого музыканта: [о документальном фильме «Чеслав Немен» Евгениуша Шпаковского] / А. Бибикова // Милицейский вестник. – 2008. – 24 апр. – С. 23.

62. Загідуліна, М. Памяці Чэслава Немена: [пра мастацкую выстаўку, прысвечаную польскаму спеваку Ч. Немену] / М. Загідуліна // *Культура*. – 2006. – 21–27 кастр. (№ 42). – С. 7.

63. Мыцько, О. Родом из Беларуси: [о документальном фильме «Гэты дзіўны свет», посвященном Чеславу Немену] / О. Мыцько // *7 дней*. – 2009. – 26 нояб. – С. 11.

64. Савіна, В. Сад Немена з ініцыятывай: [гутарка са сцэнарыстам В. Савінай і яе праекце «Гэты дзіўны свет» пра Ч. Немена] / гутарыла Е. Попова // *Культура*. – 2011. – 4 чэрв. (№ 23). – С. 11.

Электронныя рэсурсы

65. Композитор Чеслав Немен [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://muslib.ru/Czeslaw+Niemen_b972/#axzz2yNolSEcf. – 27.02.2014.

66. Чэслаў Немен. Вікіпедыя: свабодная энцыклапедыя. Біяграфічныя звесткі. Творчасць [Электронны рэсурс]. – Режим доступа: http://be.wikipedia.org/wiki/Немен,_Чеслав. – 27.02.2014.

67. Биография Чеслава Немена. Рок-энциклопедия [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.peoples.ru/art/music/rock/czeslav_niemen/. – 27.02.2014.

68. Панек, В. Чеслав Немен: главы из книги [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://rezultat.atknet.ru/articles/?169>. – 27.02.2014.

69. Чеслав Немен. Биография [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.russianlyrics.com/name/czeslav-niemen/>. – 27.02.2014.

70. Чеслав Немен. Биографии, мемуары, истории: народный биографический справочник [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://eternaltown.com.ua/>. – 27.02.2014.

Зорны шлях Чэслава Немена

Бібліяграфічны спіс літаратуры
да 75-годдзя Чэслава Немена

Складальнік: Крачко Д.У.
Рэдактар: Ілюшына І.М.

Тыраж: 6 экз.

